

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 675/2023-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], zastúpeného Advokátska kancelária IURISTHALIA s.r.o., Majakovského 9, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/174/2011 (predtým vedenom pod sp. zn. 21C/174/2011) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/174/2011 (predtým sp. zn. 21C/174/2011) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **8 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Uznesením č. k. I. ÚS 675/2023-13 zo 7. decembra 2023 ústavný súd prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa (doručenú 2. novembra 2023) v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu (do 31. mája 2023 okresného súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-21C/174/2011 – predtým sp.zn. 21C/174/2011. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

1.1. V časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie, bola ústavná sťažnosť odmietnutá (bod 7 uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 675/2023-13 zo 7. decembra 2023).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, pripojeného spisového materiálu a vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca v druhom rade spolu s [REDAKOVANÉ] ako žalobcom v prvom rade domáhajú žalobou podanou okresnému súdu 20. decembra 2011 proti Slovenskej republike zaplata 275 000 eur pre každého z nich z titulu náhrady škody spôsobenej personálnym rozkazom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o prepustení zo služobného pomeru a rozhodnutím Úradu inšpekčnej služby o vznesení obvinenia z trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa a trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody. Reflektujúc chronológiu uskutočnených úkonov (bod 2 uznesenia ústavného súdu č. k. I. ÚS 675/2023-13 zo 7. decembra 2023), sťažovateľ poukázal na viaceré obdobia nečinnosti okresného súdu (od 29. marca 2012 do 10. februára 2014, od 28. októbra 2014 do 11. mája 2018 a od 11. mája 2018 do 6. decembra 2021, pozn.), pričom až 6. decembra 2021 vyzval žalovaného na vyjadrenie k podaniu sťažovateľa z 28. októbra 2014. Zdôraznil, že mestský súd ku dňu podania ústavnej sťažnosti nevykonal žiadne súdne pojednávanie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa sťažovateľa prejednávaná vec nie je právne a skutkovo zložitá a za dôvod vzniku prieťahov považuje nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu. Na podklade uvedeného a s prihliadnutím na viac ako 11 rokov trvajúci pocit právnej neistoty odôvodnil zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

4. Mestský súd sa k ústavnej sťažnosti vyjadril podaním pod sp. zn. SprV/568/2023 10. januára 2024 a s poukazom na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 376/2023-28 zo 7. septembra 2023 (rozhodnutie o ústavnej sťažnosti sťažovateľa a žalobcu v 1. rade [REDAKOVANÉ], pozn.) uviedol, že už 18. septembra 2023 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 17. október 2023. Toto pojednávanie bolo odročené z dôvodov na strane sťažovateľa – žalobcu v 2. rade. Na nasledujúcom pojednávaní 5. decembra 2023 bol veci vyhlásený rozsudok, ktorým súd žalobu zamietol. Z uvedeného je podľa podpredsedu mestského súdu zrejmé, že zákonný sudca už po podaní predchádzajúcej ústavnej sťažnosti vo veci bezodkladne konal, aj v súlade s príkazom ústavného súdu, a vo veci rozhodol. Dňa 5. januára 2024 sťažovateľ podal (žalobca v 2. rade) odvolanie.

4.1. Vo veci sa vyjadril zákonný sudca, ktorý s odkazom na svoje vyjadrenie k ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] v konaní sp. zn. I. ÚS 376/2023 (bod 4 nálezu č. k. I. ÚS 376/2023-28 zo 7. septembra 2023, pozn.) poukázal na to, že po vrátení spisu z ústavného súdu konal vo veci bezodkladne a vo veci rozhodol 5. decembra 2023 zamietnutím žaloby. Tvrdenie sťažovateľa o jeho aktivite v konaní nepokladal za celkom korektné, keď obaja žalobcovia okrem podania z 19. septembra 2021 až do novembra 2023 prakticky nevyvinuli v konaní žiadnu aktivitu, pričom k zamietnutiu žaloby napokon došlo aj z dôvodu, že okrem oslobodzujúceho rozsudku a troch novinových článkov svoje tvrdenia nepreukázali žiadnym dôkazom.

III.2. Replika sťažovateľa:

5. Sťažovateľ, opakujúc dôvody ústavnej sťažnosti, zotrval na sťažnostných tvrdeniach a k vyjadreniu okresného súdu a sudcu podotkol, že predmetné konanie možno len ťažko pokladať za bezprieťahové. Pretože mestský súd vo veci rozhodol, modifikoval svoj ústavnosťažnostný návrh vo vzťahu k príkazu, aby Mestský súd Bratislava IV konal a rozhodol. Zároveň uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 989,28 eur vrátane repliky a DPH.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, lebo na základe podaní účastníkov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

7. Pred samotným ústavnoprávnym prieskumom ústavný súd pripomína prechod výkonu súdnictva v sťažovateľovej veci (§ 18n zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v platnom znení) na Mestský súd Bratislava IV, čím sa v dôsledku zmeny pasívne legitimovaného subjektu a spisovej značky konania implikuje potreba úpravy enunciátu, tak ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote spočíva v konštatovaní nečinnosti okresného súdu (teraz mestského súdu) s dôrazom na skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti v napadnutom konaní nebolo o žalobe sťažovateľa právoplatne rozhodnuté ani po viac ako 11 rokoch.

9. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 120/2018) a môžu byť ústavným súdom posudzované spoločne.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným

prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

11. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. decembra 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitnosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

12. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo natoľko zložitá, aby muselo trvať tak dlho. V konaní podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“) je okrem tvrdení sporových strán pre okresný súd v zásade určujúce rozhodnutie iného príslušného orgánu, ktorý určité rozhodnutie pre nezákonnosť zmenil alebo zrušil (§ 6 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu, pozn.), resp. konštatoval nesprávny úradný postup (§ 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu, pozn.). Navyše, s prihliadnutím na miestnu príslušnosť okresného súdu rozhodovanie o nárokoch na náhradu škody a nemajetkovej ujmy patrilo do jeho pomerne bežnej rozhodovacej agendy (m. m. I. ÚS 343/2021).

13. V správaní sťažovateľa ústavný súd nezistil také významné skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania, aj keď k určitým prietahom prispel aj sám sťažovateľ, ak na výzvu súdu doručení právneho zástupcovi žalobcov 24. februára 2022 reagoval až replikou doručenu okresnému súdu 24. marca 2023, teda až viac ako po jednom roku od doručenia výzvy.

14. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že v napadnutom konaní nebolo ani po viac ako jedenástich rokoch od jeho začatia právoplatne rozhodnuté, okresný súd počas celej doby konania neuskutočnil žiadne súdne pojednávanie a jeho postup sa vyznačuje viacerými obdobiami nečinnosti. *Exempli causa*, po oznámení zmeny adresy sťažovateľa (doručené 19. septembra 2012, pozn.) a pridelenia veci novej zákonnej sudkyňi (19. februára 2013, pozn.) zostal okresný súd nečinný až do 29. januára 2014, keď nariadil termín ústneho pojednávania na 7. október 2014, ktoré sa ale z dôvodu absencie preukázania majetkových pomerov žalobcov neuskutočnilo (výzva okresného súdu bola právnomu zástupcovi žalobcov doručená až po nariadenom termíne pojednávania, a to 10. októbra 2014, pozn.). Okresný súd bol nečinný aj po predložení formulárového tlačiva o majetkových pomeroch žalobcu v prvom rade (doručené 24. novembra 2014, pozn.) a výzve z 1. decembra 2014 na preukázanie majetkových pomerov sťažovateľa, a to až do 11. mája 2018, keď sťažovateľ opätovne vyzval na preukázanie majetkových pomerov, a po doručení dokladov (2. júla 2018, pozn.) ďalší úkon uskutočnil až 6. decembra 2021, keď uznesením zamietol návrh žalovaného na uloženie povinnosti žalobcom zložiť preddavok na trovy konania (návrh doručený ešte 27. júna 2014, pozn.) a v rovnaký deň vyzval žalovaného aj na vyjadrenie k doplneniu žaloby (doručené 19. novembra 2014, pozn.). Po doručení repliky, naposledy 14. júla 2023, vyzval žalovaného na predloženie dupliky. Po vydaní

nálezu vo veci sp. zn. I. ÚS 376/2023 a v ňom uloženému príkazu vo veci konať bez zbytočných prietáhov mestský súd nariadil pojednávanie na 17. október 2023, ktoré odročil z dôvodov na strane sťažovateľa pre jeho nezhody s právnym zástupcom. Na ďalšom pojednávaní 5. decembra 2023 bol vo veci vyhlásený rozsudok, proti ktorému sťažovateľ podal odvolanie, čím sa vec presunula do štádia odvolacieho konania.

15. Z obsahu súdneho spisu mal ústavný súd už v konaní sp. zn. I. ÚS 376/2023 zistené, že v napadnutom konaní došlo až k osemnásobnej zmene zákonného sudcu. S tým sa síce prirodzene spája nutnosť naštudovania veci novým sudcom, *vice versa* ústavný súd konštatuje, že viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu v súdnom konaní nemôže byť pripočítaná na ťarchu sporovej strany a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (m. m. I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015, I. ÚS 343/2021).

16. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie, ktoré nie je dosiaľ právoplatne skončené, vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

17. O prikázaní mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov ústavný súd už nerozhodol jednak pre duplicitu s nálezom vo veci sp. zn. I. ÚS 376/2023 a jednak preto, že sťažovateľ v replike už vyslovenie tohto príkazu nepožadoval.

18. Ak ide o primerané finančné zadost'učinenie, jeho zmyslom je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

19. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie 15 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť mestského súdu a predtým najmä okresného súdu, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 8 000 eur (t. j. v rovnakej sume ako [REDACTED], pozn.) a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 2 a 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 3 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2023 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Ústavný súd priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň

z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 88,48 eur, pretože právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane. Repliku sťažovateľa ústavný súd nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, pretože v podstate bola len zopakovaním dôvodov ústavnej sťažnosti, a preto za ňu sťažovateľovi náhradu trov nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu). Zároveň dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 1. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu